

sovraga, ki nas vabi s sirenskim glasom v svoje okrilje. Pot pa bodi, četudi polna ovir, ravna in taka, da nas dovede do pravega ideala za človeštvo in naše brate. Opasani bodimo vedno z mečem, ki je na obeh straneh nabrušen, da bomo vsestransko odpirali bratom svojim pot v življenje za prosveto in blagost. Da se bomo mogli uspešno varovati pred hudim sovražnim napadom, ne bodimo preobčutni, temveč ojačeni, krepki, taki, da vsak poizkus zdrsne ob oklepu štita, ki ga moramo spretno sukati.

Zapomniti si je predgovor, ki pravi, da „malim rasto male stvari, a nesloga vse pokvari.“ V prvem bomo ostali veliki kakor naši praotetjci, ki niso ostali pozabljeni v dušah svojega vrlega naraščaja. Iz krvi naših delavcev ohrani seme tisto moč, ki ima storiti, da gnilo, leseno in nerodovito odpade, segnije in da v bodočem času prikljuje to, zakar tu vsako srce gori.

(Konec.)

Glas iz slovenske Istre.

V „Edinosti“ z dne 29. septembra t. l. popisuje dopisnik iz Plevlja razmere v Turčiji. Med drugim omenja, da jako požrtvovalno deluje zlasti mlado srbsko učiteljstvo in ga stavlja za zgled vsem zaspancem pri nas doma.

Mi bi proti temu ne ugovarjali, a ker poznamo dopisnika osebno in ker vemo iz pogovorov z njim, da rad piše slovensko učiteljstvo, zato mislimo, da smatra slovensko učiteljstvo za zaspance. Ravno v slovenski Istri pa tega ne smemo in ne moremo očitati učiteljstvu. Slovensko učiteljstvo deluje v narodno probujo, v narodni prosep na izobraževalnem in gospodarskem polju. Kdor pozna razmere med slovenskim narodom v Istri, nam lahko pritrdi, ker vsa bralna in pevka društva, ki uspešno delujejo v Istri, so ali ustanovljena po učiteljstvu ali jih pa to vodi in tudi razna gospodarska društva imajo edino delavno zaslombo v učiteljstvu. Ako nimajo tudi dovoljne finančne podpore, temu ni vzrok učiteljstvo, ker samo nima niti toliko, da bi moglo živeti stanu primerno. Res je deželni zbor izboljšal učiteljstvu dohodke, a kaj mu pomaga to, ko deželni odbor in deželni šolski svet zavlačujeta nakaz priboljška že celo letošnje leto, in učiteljstvo mora stradati pri plačah, ki so manjše ko plače vsakega težaka.

V Istri se bližajo deželnozbornske volitve. in slovensko učiteljstvo — da bi imelo v takih zadevah vsaj kako podporo v dež. zboru — je stopilo v dogovor s političkim društvom za Hrvate in Slovence v Istri in prosilo, da bi bil proglašen kandidat tudi en slovenski učitelj. Politiško društvo je obljubilo to, a sedaj, ko je čas proglašati kandidate — kako drži te obljube?

V Istri se je pojavila pristna kranjska politika. Slovensko učiteljstvo se ji je prvo postavilo po robu in s tem za sedaj zabranilo, da se ni razširil bratomorilni boj po vsi slovenski Istri. Slovensko učiteljstvo je predložilo svojega kandidata političkemu društvu, a je določilo in objavilo program, po katerem bo moral delovati učitelj, ako bo izvoljen poslanecem. Čitali smo ta program v „Edinosti“ in „Učiteljskem Tovarišu“. Noben ni temu pro-

Kar se tiče delovanja črev, ga uživanje vode pospešuje, zlasti ako pijemo mrzlo vodo na tešče; tedaj odpira telo in učinkuje odvaljalno. Voda pospešuje nadalje delovanje ledvic. Voda, ki smo jo popili se pokaže v urinu čez eno uro in po kakih treh urah je že vsa izločena, tako, da se telo jako hitro iznebi dobljene vode. Večje množine vode (1—2 litra) izločuje pri tem telo primeroma hitreje — kar moremo sicer opazovati tudi, ako pijemo veliko piva.

Obilno uživanje sveže vode pomirjuje srce in zmanjšuje število utripov, znižuje tudi temperaturo života; topla voda pa poganja utrip srca in zmanjšuje krvni tlak.

Z ozirom na te fiziološke izkušnje moremo torej postaviti sledeča pravila za uživanje vode:

Pri obedu malo (kvečjemu četrt litra) vode piti, je priporočljivo, da se pospešuje tvorbo želodčnega soka in da pri suhi hrani primerno razredči použito jed. — Večje množine vode, torej pol litra in še več pri mizi, t. j. med obedom piti, za zdravju ne koristi, temveč škoduje. Zlasti na mastne jedi

gramu ugovarjal, kar je dovolj očito znamenje, da je narod z njim zadovoljen, a noben drugi kandidat ni objavil svojega programa.

Vršila sta se dva shoda, in sicer eden zaupen in eden javen. Na obeh je pokazala večina, da je zadovoljna z učiteljem kandidatom. Pri teh razmerah bi vsakdo mislil, da bo podpiralo političko društvo z vsem svojim vplivom kandidaturu učitelja. To bi bil logički zaključek, a političko društvo za Hrvate in Slovence v Istri noče poznati logike. Ono se rajše poteguje za kandidaturu nekega c. kr. penzioniranega orožnika, ki nima druge zasluge za probujo slovenske narodnosti kot to, da ima svoje hčerke v dekliški šoli v Trnovem. Oprostil nam bo že to, ker se je le s tem sam pohvalil v nekem listu, ki ga je pisal nekemu in mu še poleg tega žugal, da ga bo denunciral njegovim predstojnikom.

S postopanjem političkega društva se čuti slovensko učiteljstvo užaljeno in tudi smatra, da mu hoče dati političko društvo nezaupnico za izvenšolsko delovanje. Bojimo se, da se bo učiteljstvo ozlovoljilo in opustilo vse izvenšolsko delovanje. Uboga naša izobraževalna in gospodarska društva! Ako se to zgodi, izgube najboljše moči in največjo podporo, ker težko nam je upati, da bi jih mogel nadomestiti c. kr. orožnik v pokoj s svojimi privrženci. Zato polagamo na srce političkemu društvu, naj dobro premisli, kaj dela in naj se ne zanaša na učiteljsko potrpežljivost, ker tudi te bo kmalu konec.

Šolski štrajk v Črnem vrhu.

(Dopis iz Idrije.)

V Črnem vrhu nad Idrijo so imeli prve dni tega šolskega leta nekaj štrajk. Naj navedemo tu popolnoma verodostojno poročilo, samo suha fakta brez vsakega komentarja:

Tam službuje, kakor znano, naš kruto in krivično preganjani tovariš Silvester. Deželni šolski svet ga je lausko leto na pritisk njegovih sovražnikov sklenil kazensko prestaviti. Tovariš Silvester se je pritožil na ministrstvo, ker ne zaslužijo njegovi malenkostni pregreški niti ukora.

V Črnem vrhu je ena najtežjih in tudi v vseh ozirih najslabših služb, in tovariš Silvester gotovo sam želi, da odide prejkomogoče od zavedenih ljudi. A stvar je taka, da mora ostati na mestu, dokler se ne reši pritožba definitivno.

Tovariš Silvester je član krajnega šolskega sveta; urejeval je šolsko matico in kot tak je naznanil gospodu župniku pravočasen začetek šole in ga prosil za prepis novih šolagodnih otrok.

Gospod pa je dejal, da ne bo oznanil šole in da ne dovoli prepisa krstne knjige, ker ne pripoznava več prestavljenega Silvestra za nadučitelja v Črnem vrhu.

Tovariš je šel na to k predsedniku krajnega šolskega sveta, a ta je dejal, da naj „vse stoji“ dokler ni pritožba rešena.

Ker so mnogi ljudje vpraševali Silvestra, kdaj se šola začne, je ta na lastno roko, in sicer po nasvetu nekega člana deželnega šolskega sveta, razglasil, da se prične šola brez

je slabo piti veliko vode, ker lahko nastanejo želodčni krči ali nerednosti v prebavljanju.

Šele eno ali dve uri po kosilu je zopet prikladno vzeti vase nekaj več vode, ker se s tem pospešuje pomikanje jedi po črevih in vse prebavljanje. Znano je, da dela apetit, ako pijemo med zajtrkom in kosilom par kozarcev vode.

Na tešče uživana voda deluje rahlo odvaljalno, zaradi česar je osebam, ki so rade zaprte, priporočati, naj pijejo vsako jutro na tešče kozarec vode.

Tudi čez dan je proti žeji bolje piti vodo kakor pa kavo, čaj ali alkoholične pijače. A tudi zvečer pred spanjem čaša vode ne škoduje.

Dobro vplivanje vode je seveda odvisno tudi od tega, da ima gotove fizikalne in kemične lastnosti — z eno besedo, da je čista. Dobro je izplahovati usta in grgrati mrzlo vodo zjutraj, ko smo vstali, da se udrdita grlo in vrat proti vnetjem, katarom in nahodom.

Prof. dr. Rieder.

ozira na število došlih otrok, dokler se ne preskrbi potrebni razglas.

Začetek — 21. septembra — se je sporočil tudi učiteljci Jurjevčičevi, ki pa je po kratkem posvetovanju z županom, predsednikom krajnega šolskega sveta in še nekimi drugimi gospodom vrnila okrožnico nepodpisano in svojemu šolskemu voditelju odgovorila, da se ne pokorava njegovim naredbam.

Dospelo je jutro 21. septembra. Ob 8. uri (šola se prične ob devetih) prideta predsednik in en član k nadučitelju. Prvi jame ogorčeno vpiti v šolski veži: „Slišali smo, da bodete imeli danes šolo. Mi vam pa to prepovemo. Viste predstavljani. Ključje od učilnice sem!“

Tovariš Silvester jima je odgovoril, da nimata take pravice, ter ju je mirno odslavil. Člana krajnega šolskega sveta sta šla nato k orožniškemu stražmojstru ter zahtevala asistenco.

Ko je nista dobila, sta zopet prišla pred šolo ter hodila semintja.

Ob 9/9. so pričeli prihajati otroci v šolo. Tovariš Silvester jih je naštel okrog 50. — Seveda so to debelo gledali ljudje, ki so prej ta dan čitali v nekem časopisu o popolnem štrajku.

Ko sta videla člana krajnega šol. sveta šoli bližajoče se otroke, sta se vstopila tik pred šolska vrata in podila vrstoma učence domov. Predsednik je rabil nekako sledeče besede: „Otroci, pojdite domov, danes ni šole. Učitelj je prestavljen. Predsednik ukazuje, bivši nadučitelj ne ukaže v šoli nič več...“

Ko so otroci odšli, sta pridvela člana v prvo nadstropje in vzlic nadučiteljevemu protestu — samovoljno zaklenila učilnice ter odnesla ključ s seboj. Pred odhodom je naznanil predsednik Rudolf, da mora tovariš Silvester zapustiti v 14 dneh tudi šolsko stanovanje!

Čez pet dni je dobil Silvester od okrajnega šolskega sveta obvestilo, da mu je podeljen dopust, dokler se njegova disciplinarna zadeva ne reši definitivno. Začasno vodstvo pa se je izročilo — čujte in strmite! — nepokorni učiteljici.

Opomba uredništva: Navedli smo sama suba dejanja. To poudarjamo še enkrat! Prosimo g. dr. Tavčarja, naj o tej stvari informira pri prvi seji gg. člana deželnega šolskega sveta. Posebno naj vpraša, zakaj se že 10 mesecev ne reši pritožba glede stanovanja. Naj je tovariš Silvester v Črnem vrhu še en teden ali pa še eno leto — zahtevamo da se mu da stanovanje kot ukazuje zakon, in sicer takoj!

Saj vendar ni pes, da bi ne imel strehe in kruha! Silvestru svetujemo, naj bo — kakor je v takih razmerah tudi težko — popolnoma miren in naj se ne izseli. Sedi naj na svojem stolu in naj čaka! Morda ga tisti, ki so mu odpovedali stan, dejansko vržejo na cesto in seveda njegovo ženo tudi. To bo začetek nove tragedije!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za litijski šolski okraj zboruje dne 15. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne v šoli v Toplicah pri Zagorju.

Na zborovanju predava gospod profesor Suhler iz Ljubljane o temi: Moderno risanje v ljudski šoli.

K polnoštevilni udeležbi najvljudneje vabi za odbor

Josip Zajec, t. č. predsednik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski okraj ima v nedeljo, dne 11. oktobra t. l., ob 10. uri predpoldne v okol. šoli v Celju izredno svoje zborovanje. Na dnevnem redu: Razgovor o volitvi učit. zastopnika za okrajni šolski svet Celje okolica.

K prav obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Goriško.

Vabilo k občnem zboru Tolminskega učiteljskega društva, ki se bo vršil v nedeljo, dne 18. t. m. ob 9. uri dopoldne v ljudski šoli v Kobaridu.

Dnevni red:

1. Predsednikov pozdrav.
2. Zapisnik zadnjega obč. zбора.

3. Tajnikovo poročilo o društvenem delovanju.

4. Blagajnikovo poročilo.

5. Volitev računskih pregledovalcev.

6. Zastopnika učiteljstva v c. kr. okrajnem šolskem svetu poročata o svojem delovanju.

7. Kako naj postopa učiteljstvo v slučaju disciplinarne preiskave.

8. Razni predlogi in nasveti.

9. Volitev odbora.

Tovarišice, tovariši! Potrebno je, da vsi složno nastopimo v obrambo naših stanovskih pravic. Občni zbor bodi naš parlament, kjer vsak svobodno potoji svoje težave. Dolžnost pa je naša, da stojimo vsi za enega, eden za vse! Zato vsi v Kobarid! Odbor.

Vabilo

k odkritju spominske plošče pokojnemu Strmsku.

Oklic za prispevke za spominsko ploščo pokojnemu Strmsku je dobil prijazen odmev, in tako je pripravljalnemu odboru mogoče vršiti prijetno dolžnost ter vabiti vse častilce Strmskovega spomina, zlasti pa njegove p. n. tovariše k odkritju spominske plošče pri Sv. Petru na Medvedjem selu, ki se vrši v nedeljo, dne 25. oktobra 1908, ob 10. dop.

Železniška zveza do Mestinja je od vse strani jako ugodna. Zaradi obeda naj se blagovoli vsak udeleženec gotovo zglasti pri tov. Fr. Korbarju, nadučitelju pri Sv. Petru na Medvedjem selu, pošta Pristova. Za nezglašence se za obed ne garantira.

Pripravljalni odbor.

Srednješolski vestnik.

** Mož bodočnosti. V „Slovenec“ čitamo: Kot moža bodočnosti so baje izbrali Nemci odpadnika profesorja Belarja. Njega so določili za nemškega deželnega šolskega nadzornika, in ko se je ta nakana izjalovila, ga imajo prihranjenega za mesto ravnatelja na realki ko pojde ravnatelj Junowicz v pokoj. Mi moramo že sedaj proti temu oporekati iz več razlogov. Belar nikakor ni mož ne za šolskega nadzornika ne za ravnatelja. Bilo bi razžaljenje slovenskega naroda, ako bi tak strupen renegat, kakor je Belar, dobil v roke vodstvo zavoda. Kakor je bil njegov oče kot mož značajen in poštenjak, obče čislán, tako je prof. Belar kot zagrižen odpadnik in sovražnik vsega slovenskega pravi protitip narodnega renegata in ni sposoben za ravnatelja zavoda, ki ga obiskuje velika večina slovenske mladine. Tudi kvalifikacija njegova ni taka, da bi mogel postati ravnatelj. Kot dijak ni bil nobena luč in njegovi uspehi so bili jako pohlevni. Za profesorski izpit je rabil izredno dolgih priprav in o njegovi znanstveni vsebini so sodbe jako različne. Belar zna svojo osebo postavljati vedno v lepo luč. Ljubljanski potres mu je prav prišel, da se z njim oslavi in si dobi podnožje za višje plezanje. Potresno opazovalcu bi pa tudi vsak drugi lahko opravljal. — Hoteli smo opozoriti še o pravem času na to, da ne bo potem kakega iznenadenja. Ljubljanska realka ni nobena nemška posest, in mi moramo gledati, da ne postane!

** Dopust za šolsko leto 1908/1909 je naučni minister dal profesorju Bogumilu Remcu, da vodi dvorazredno trgovsko šolo, ki se ustanovi v Ljubljani. — Prof. dr. Valentin Korun je dobil dovoljenje, da sme poučevati na dekliškem liceju v Ljubljani. — Friderik Kordeseh je imenovan za suplenta na gimnaziji v Kočevju. — Prof. Josip Westeiz II. drž. gimnazije je dobil dovoljenje, da poučuje na dekliškem liceju v Ljubljani, suplent Leopold Andree pa na obrtni nadaljevalni šoli. Aprob. učit. kandidat Ingnačij Seharf je imenovan za suplenta na gimnaziji v Kočevju.

** Nova nemška srednja šola v Bukovini. V Gurahumori je bila otvorenjena nova nemška realna gimnazija. Tako skrbi vlada za peščico Nemcev v Bukovini!

Književnost in umetnost.

Predavanja okrajne učiteljske konference v Smartnem pri Litiji 10. dne meseca junija 1908 in okrajne učiteljske konference v Krškem 27. dne meseca junija 1908. V Ljubljani 1908. Natisnila Učiteljska tiskarna. — Tako se imenuje 48 strani obsegajoča brošura, ki jo je izdal c. kr. okr. šolski nadzornik Ljudevit Stiasny in ki obsega te-le jedrnat sestavke: I. Naš cesar. Po raznih virih z ozirom na skioptičke slike, ki jih imata okrajni učiteljski knjižnici v Krškem in v Litiji, sestavil Ljudevit Stiasny. — II. Konferenčno poročilo c. kr. okr. šol. nadzornika Ljudevita Stiasnega. — III. Razvoj ljudskega šolstva za vladanja cesarja Franca Jožefa I. Predaval nadučitelj Bernard Andoljšek iz Litije. — IV. Kako naj se s pridom goji ljubezen do domovine v ljudski šoli? Predavala